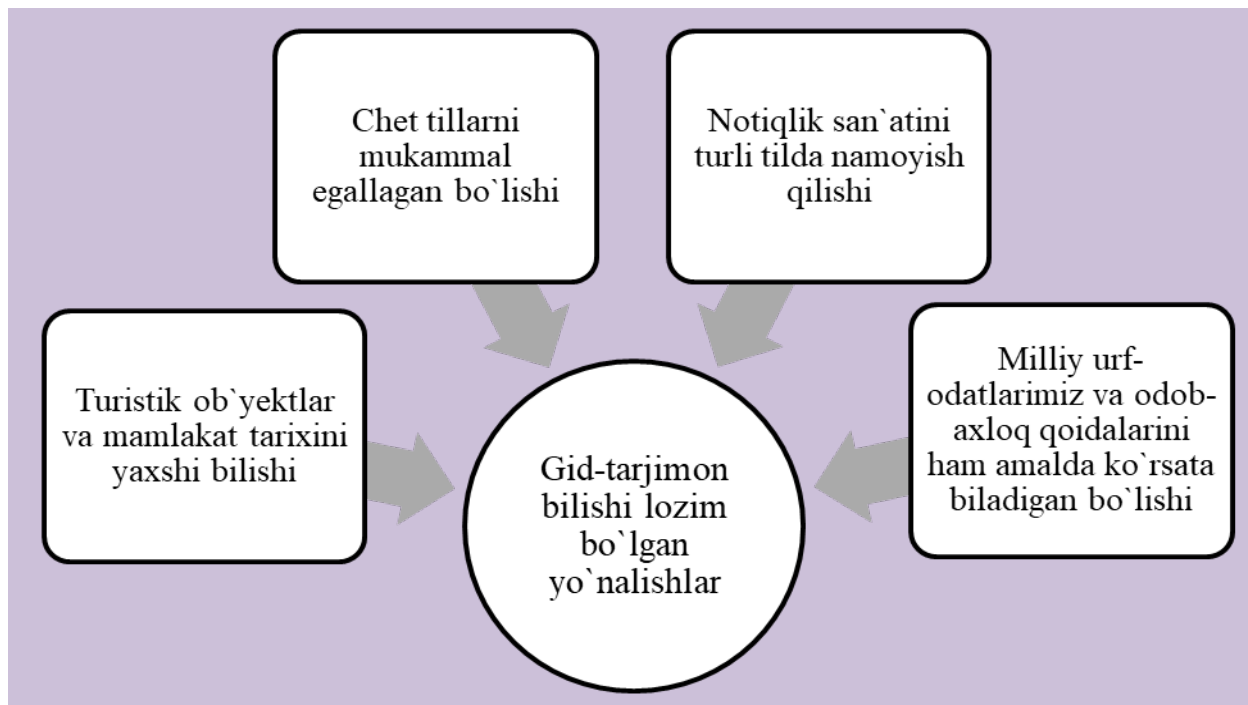

Turizm Sohasida Gid Ekskursiya Yetakchisi Yo‘Riqchi-Yo‘L Boshlovchilarga Malaka Sertifikatini Berish Va Yuqori Malakali Kadrlar Bilan Ta‘minlashning Asosiy Yo‘Nalishlari

A. I. Raxmatov

SamISI “Investitsiya va innovatsiyalar” kafedrası dotsenti v. b., PhD

Turizm sohasida gid (gid tarjimon)ning o‘rni o‘ziga xos. Turistlarga shu obyektни qanday tushuntirib berishi juda katta ahamiyatga ega. Shu tufayli gid-tarjimonlar o‘ta savodxon va yetuk mutaxassislar bo‘lishi mumkin. Zero, turistlarning mamlakatimizdagi madaniy meros boyliklarini anglashi aynan shu gid-tarjimonlarga bog‘liq. Bularni ekskursiya yetakchisi yo‘riqchi, ya‘ni yo‘l boshlovchilar, deb ham atash mumkin. Hozirgi kunda turizm sohasida asosan chet tilini bilan ammo turizmning nozik sirlaridan bexabar mutaxassislar faoliyat ko‘rsatmoqdalar. Fikrimizcha har bir gid-tarjimonda **malaka sertifikatini** bo‘lishi lozim. Buning uchun maxsus professional ta‘lim muassasalarida qayta tayyorlanib va malakasini oshirish kurslarida o‘qitilishi maqsadga muvofiq. Bular notiqlik san‘atini, turistik obyektlarning va mamlakatimiz tarixini juda yaxshi bilishi, shuningdek, chet tillarni mukammal egallagan bo‘lishi bilan birga milliy odatlarimiz, odab-axloq me‘yorlarini ham tushungan va ularga amal qiladigan bo‘lishi ham lozim. Aynan ushbu talablarga javob beradigan gid tarjimonlarga malaka sertifikatini berish maqsadga muvofiq bo‘ladi. Malaka sertifikatiga qo‘yilgan talablarning o‘zaro bog‘liqligi quyidagi rasmda keltirilgan (1-rasm).

1-rasm. Gid-tarjimonlar bilishi lozim bo‘lgan jihatlarining o‘zaro bog‘liqliklari¹

Bizningcha, gid-tarjimonlar davlat xizmatlarini ko‘rsatishning ma‘muriy reglamenti sohasidagi mutaxassislar ro‘yxatiga kiritilishi maqsadga muvofiq. Shundagina mazkur tashkilotning shu soha bo‘yicha yagona reyestrini shakllantirish mumkin bo‘ladi. Ushbu ro‘yxatga kirish uchun har bir gid-

¹Muallif tomonidan ishlab chiqildi.

tarjimonda malaka sertifikatini bo'lishi maqsadga muvofiq. Bunday sharoitda gid-tarjimonlikda muammo bo'lmaydi va mos ravishda turistlarning bema'lol axborot olishi uchun tegishli sharoitlar ham yaratiladi. Shu tariqa gid-tarjimonlar faoliyatini takomillashtirishga erishiladi.

Hozirgi paytda gid tarjimonlarni xususiy ta'lim muassasalarida, davlat ta'lim tashkilotlarida, xususiy sheriklik asosida faoliyat yuritayotgan ta'lim tashkilotlarida o'qitilmoqda. Bularda o'qitishning ham, ularning bilimlarini baholashda ham har biri o'zicha turli yo'nalishda yondashadi. Biri test bilan imtihon olsa, ikkinchisi og'zaki va h.k. Bu bir xil yuqori malakaga ega bo'lish imkoniyatini bermaydi. Shu tufayli, qayerda o'qishidan qat'i nazar, ularning imtixonlarini katta komissiya bilan bir joyda korrupsiyadan holi holatda tashkil qilib, sinovdan munosib o'tganlariga sertifikat berishni tashkil qilish lozim. Gid-tarjimonlarni bilim saviyasiga qarab, ularni toifalarga bo'lish maqsadga muvofiq. Toifa o'z navbatida ish haqining miqdorini belgilash uchun ham asos qilib olinadi. Shu tariqa mamlakatimizda malakali gid-tarjimonlar jamoasi shakllanadi.

Respublikamizda turizm sohasida yuqori malakali kadrlarning tayyorlash doirasida turizm sohasini tartibga solish bo'yicha qabul qilingan qonun va qonun osti hujjatlarini tahlil qilish natijasida quyidagi Mamlakat iqtisodiyotini raqamlashtirish sharoitida turizm yuqori malakali kadrlar bilan ta'minlanganligining asosiy yo'nalishlari mavjud degan xulosaga keldik. Bular quyidagilar:

1. Yuqori malakali kadrlar tayyorlash maqsadida turistik tashkilotlar tomonidan xorijiy valyutalarning O'zbekistonga kiritilishini yanada rag'batlantirish, ularga soliq imtiyozlari berish, ya'ni ularning xorijiy valyutadagi daromadlarining ma'lum qismini soliqlardan ozod qilish. Bunday tadbir yo'nalishi sohaga yanada ko'proq investitsiya ajratishiga olib keladi.
2. O'zbekiston Respublikasida turistik faoliyatni yanada soddalashtirish;
3. O'zbekiston Respublikasida turizm sohasiga yuqori malakali kadrlarni tayyorlashning tashkiliy mexanizmlarini takomillashtirish uchun sektorlararo munosabatlarni tartibga soluvchi va rivojlantiruvchi me'yoriy huquqiy hujjatlarni yaratish. Bunda soha rivojida nodavlat sektorning ishtirokini kengaytirish masalalarining huquqiy asoslarini yaratish;
4. O'zbekistonda turizm sohasiga yangi texnologiyalarining qullash bo'yicha maxsus dastur ishlab chiqish;
5. Istiqbolda turizm sohasiga yuqori malakali kadrlar tayyorlashda "Aqlli turizm" tizimi vositalaridan intensiv va samarali foydalanish.

Yurtimizda turizm sohasida amaldagi qonunlar va boshqa me'riy hujjatlar talablariga muvofiq salmoqli ishlar amalga oshirilmoqda. Shu jumladan, 2019-2025-yillarda O'zbekiston Respublikasida turizm sohasini rivojlantirish Konsepsiyasida turizmni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari, shu jumladan: quyidagilarni nazarda tutgan yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlash, xizmat ko'rsatuvchi xodimlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish tizimini takomillashtirish vazifalari belgilangan:

- turizm sohasida kasb-hunar ta'limi muassasalaridagi kadrlari va bitiruvchilarining malakasini baholashni tashkil etish;
- turizm sohasida xalqaro talablarga javob beradigan uzluksiz, ko'p bosqichli ta'lim tizimini yaratish;
- ta'limning amaliyotga yo'naltirilgan va modernizatsiyalashgan ta'lim standartlari, o'quv-uslubiy dasturlar hamda ilg'or axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish; ichki va kirish turizmi sohasida bevosita turistik xizmatlarni ko'rsatuvchi turizm sohasi xodimlari (gidlar, yo'riqchi-kuzatuvchi, turizm faoliyati subyektlari, umumiy ovqatlanish tashkilotlari, transport va boshqalar xodimlari) uchun majburiy malaka talablarini belgilaydigan standartlar ishlab chiqish;
- turizm sohasi xodimlarini turistlarga axborot berish ishlari va xavfsizlik bo'yicha yo'riqnomalarni o'tkazish qoidalarga o'qitish bo'yicha tizimni ishlab chiqish va joriy qilish;

- ta'lim jarayoniga xorijiy mutaxassislarni jalb qilish orqali turizm sohasida kadrlar malakasini oshirish tizimini takomillashtirish, shuningdek, turizm sohasida kadrlar malakasini oshirish tizimini tashkil etish uchun, shu jumladan, hududlarda ta'lim muassasalari sonini oshirish; turizm sohasida kadrlar tayyorlash uchun yetakchi xorijiy oliy o'quv yurtlari filiallarini ochish².

Turizm sohasi bo'yicha faoliyat ko'rsatayotgan ta'lim muassasalaridagi o'quv va ta'lim-tarbiya tizimini tegishli ravishda ta'minlash, kasbiy ta'limning yangi texnologiyalarini o'rganish, ta'lim sifatini oshirish, zamonaviy pedagogik, axborot-kommunikatsion va raqamli texnologiyalarni joriy etishga yo'naltirilgan ta'lim, mustaqil ta'lim hamda masofaviy o'qitish vositalari va usullarini joriy etish lozim bo'ladi. Xorijiy turistlarning xohishi, didi, ehtiyojlari nuqtai najaridan ularga xizmat qiluvchi kadrlarni yangi bakalavriat yo'nalishlari va magistratura mutaxassisliklari bo'yicha tayyorlash. Tahlil etilgan chora-tadbirlarni amalga oshirish malakali kadrlar tayyorlash xususida integratsiyalashgan tizimni yaratish, ta'lim va xizmat ko'rsatish sifatini oshirish, yuqori malakali administrator, operator, menejer, marketolog va porte oshpazlarga bo'lgan talab muammosini hal qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev raisligida 2022-yil 19-sentabr kuni mamlakatimizning ichki va tashqi turizm salohiyatini yanada oshirish chora-tadbirlari yuzasidan videoselektor yig'ilishidagi nutqi. <https://kun.uz/50683122>.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 yil 28 yanvardagi "2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi PF-60 son farmoni. <https://lex.uz/docs/5841063>.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasida turizmni jadal rivojlantirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-5611-son Farmoni. 2019-yil 5-yanvar. (2019-2025-yillarda O'zbekiston Respublikasida turizm sohasini rivojlantirish konsepsiyasi).

²O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "O'zbekiston Respublikasida turizmni jadal rivojlantirishga oid qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-5611-son Farmoni. 2019-yil 5-yanvar. (2019-2025-yillarda O'zbekiston Respublikasida turizm sohasini rivojlantirish konsepsiyasi).